

PORRASKÄYTTÄVÄ 25a - 25b

Valdemar Melanko
14.6. - 18.6. 1967

Porraskäytävä 25 a - 25 b

Ks. A.Sinisalo,
Huone 25, 1954

Linnan länsiosassa toisessa kerroksessa on huoneiden 24, 24 a ja 26 väliin jäävässä muurinosassa lounaisulkoseinämän suuntainen porraskäytävä, jossa on kaksi vastakkaista linnan sisäpihalta kolmanteen kerrokseen johtavaa portaikkoa. Ennen rekonstruoimista porraskäytävän koillispuolella sijaitti huone 25, joka oli eristetty väliseinällä ritarisalista (huone 26) keskiajan lopulla, muutettu 1800-luvulla ja on nyt korjaustöiden yhteydessä poistettu. ¹⁾ Portaat 25 a johtavat huoneeseen 32. Edellisiä loivempia portaita 25 b pitkin päästään koilliseen ja lounaaseen haarautuvan pienen porrashuoneen kautta länsitornissa olevaan huoneeseen 33 ja luoteisulkoseinässä olevaan privettiin.

1. Porraskäytävän pohja

Piirroksat
1 ja 2

Portaiden 25 a alapäässä käytävän pohja oli tutkimuksia varten purettu viistoon tasolta +5,15 tasolle +4,85 saakka.

Portaiden 25 b alapäässä oli lämpökanavaa varten tehty kaivanto, joka ulottui huoneesta 26 muurin läpi huoneen 24 a betonilaatan alapuolelle.

Piirros 1

Käytävän pohja portaiden 25 a alapäässä muurattu epäsäännöllisistä harmaakivistä ja tiilen kappaleista. Laastina on käytetty varsin karkearakeista hiekkalaastia, joka on kovettunutta. Lattiataso on portaiden rakentamisvaiheessa ollut luultavasti korkeammalla, mistä on osoituksena lounaisseinämässä tasossa +5,35 oleva horisontaalinen muuraussauma; muurilaasti on sauman alaosassa hieman ulospäin työntyvää ikään kuin se olisi myötäillyt lattiapintaa. Välittömästi portaiden 25 a alla on kahden tiilikerroksen paksuinen uloke (1), joka ulottuu tasolle +5,35; mahdollisesti osa entistä lattiapintaa tai erillistä porrasta. Sisäpihalle johtavan oviaukon kaakkoisessa alakulmassa on ollut erillinen tiilipaikka (2), joka ei ole ollut sidottuna muuriin ja on sen tähden lähtenyt irti. Oviaukon luoteisosassa ja porraskäytävän koillisseinässä

1) Knut Drake, Tavastehus slotts medeltida byggnadshistoria I, Helsingfors 1966, s. 25.

tasossa +5,25 on kolme seinästä ulos työntyvää tiiltä (3). Oviaukon reunoissa olevien tiilien sivussa olevasta laastista päätellen oviaukon pohja on mahdollisesti ollut tasossa +5,36. Tasossa +5,15 oviaukon luoteiskulmassa löydettiin mustaksi rautatiileksi palanut tiili (4).

- Piirros 2 ja 3 Leikkauksen A-A₁ kohdalla pohja ulottuu tasolle +4,85. Tällä kohdalla (5) on porrasmainen porraskäytävän seinien läpi jatkuva poikkimuuri, johon harmaakivistä ja tiilenpalasista muurattu pohjaosa päättyy. Tässä kohdassa käytävän koillis- ja lounaisseinässä on vertikaalinen muuraussauma (6), joka ulottuu kattoon asti. Porraskäytävän keskiosassa on pohja tasossa +5,08. Pohja on muurattu vaaleista tiilistä hiekkalaastilla, joka on jauhomaista. Tiilien päällä on kovettunutta, väriltään kellertävää laastia, jossa on hienoja kalkkihitusia.
- Piirros 4 ja 5
- Piirros 1 (7)
Tiilet:	28,0 x 13,0 x ?	cm
	28,5 x 14,0 x ?	cm
	25,5 x 12,5 x 9,4	cm
	29,0 x 14,0 x ?	cm
	27,0 x 14,0 x ?	cm
	27,0 x 13,5 x 9,4	cm
	28,5 x 14,5 x 9,4	cm
	29,0 x 12,5 x ?	cm
- Piirros 1, 2 Porraskäytävästä huoneeseen 26 johtavan oviaukon alla yhden tiilikerroksen päässä käytävän pohjasta tasossa +5,00 on jyrkevä parru, (8), jonka mitat ovat 177,5 x 26,5 x 22,3 cm.
- Piirros 2 ja 7 Lämpökanavaa varten tehty kaivanto ulottuu tasolle +4,10 saakka. Leikkauksen B-B₁ kohdalla porraskäytävän pohjan tiilien alapinta on tasossa +4,95 (kaksi tiilikerrosta limittäin). Tiilien alla on epäsäännöllisistä harmaakivistä ja tiilenkappaleista kellertävällä laastilla muurattu muuriosa. Laastissa on karkeita kalkkijyviä.
- Piirros 4 Lämpökanavakaivannon luoteisseinämässä epäsäännöllisistä kivistä ja tiileistä muurattu muuriosa ulottuu tasolle +5,30 asti. Tämän päällä on tiilikerros, jonka päältä alkaa todennäköisesti ensimmäinen porraskäytävä. Porraskäytävän molemmat seinät ovat tällä kohdalla rekonstruoituja.
- Piirros 7 Huoneen 26 lounaisseinä on leikkauksen B-B₁ kohdalla kahden tiilikerroksen paksuinen (9). Tiilisenämän jälkeen alkaa harmaakivistä ja tiilenkappaleista muurattu muuriosa, joka leikkauksen lounais-

päässä muuttuu jälleen tiiliseinäksi.

Piirros 1

Porraskäytävän koillisseinämässä huoneeseen 26 johtavan oven alakulmassa tasossa +5,25 työntyy seinästä viisi pituussuuntaan lappeelleen muurattua tiiltä (10). Näiden tiilien päältä alkaa välittömästi uusi korjausmuuraus.

Porraskäytävän pohja huoneisiin 24 ja 24 a johtavan oven kohdalla on muurattu harmaakivistä (11).

Ks. Muistiinpanot K. Drake 1956

Piirros 4 ja 8

2. Portaat 25 a

Porraskäytävän leveys portaiden alapäässä on 78 cm ja portaiden yläpäässä 65,5 cm. Osa portaista on rekonstruoituja; alkuperäinen tiili on väriltään vaalea. Ensimmäisen portaan etenemä on kolmio-
mainen. Portaan nousu on 22,8 cm.

		<u>Nousu</u>		<u>Etenemä</u>	
Portaat:	II	21,8	cm	17,5	cm
	III	22,7	cm	16,5	cm
	IV	26,0	cm	16,7	cm
	V	25,6	cm	16,8	cm
	VI	26,0	cm	16,9	cm
	VII	27,0	cm	16,7	cm
	VIII	27,2	cm	16,1	cm
	IX	26,4	cm	16,5	cm
	X	26,4	cm	16,3	cm
	XI	26,8	cm	16,7	cm
	XII	27,0	cm	24,8	cm
Porrastasanne:	XIII	32,2	cm	65,5	cm

Osa tiilistä on murtunut askelmien kulmista. Mitat on otettu ehjien, rekonstruoitujen tiilien kohdalta.

Ks. muistiinp. K. Drake 1956 ja 18-21.2.1967

3. Portaat 25 b

Porraskäytävän leveys portaiden alapäässä on 73,0 cm ja yläpäästä

tasossa +8,40 70,0 cm. Suurin osa portaista on rekonstruoituja; alkuperäinen tiili on väriltään vaalea.

Piirros 4 ja 8	Portaat:	<u>Nousu:</u>	<u>Etenemä:</u>
	I	20,5 cm	22,4 cm
	II	20,0 cm	21,0 cm
	III	20,6 cm	22,3 cm
	IV	21,0 cm	22,5 cm
	V	20,0 cm	21,5 cm
	VI	21,0 cm	22,5 cm
	VII	22,0 cm	21,5 cm
	VIII	20,6 cm	21,0 cm
	IX	22,0 cm	21,0 cm
	X	22,0 cm	20,3 cm
	XI	22,0 cm	20,3 cm
	XII	21,0 cm	20,2 cm
	XIII	21,7 cm	20,2 cm
	Porrastasanne XIV	20,5 cm	71,0 cm

Mitat on otettu ehjien, rekonstruoitujen tiilien kohdalta.

Piirros 8 (17)	Tiilet:	? x 13,0 x 8,0 cm
		? x 14,0 x 9,5 cm
		? x 14,0 x 9,5 cm
		28,0 x 13,5 x 9,5 cm
		? x 13,5 x 9,5 cm
		? x 13,0 x 9,5 cm
		?? x 14,0 x 9,0 cm
		28,0 x 14,0 x 9,5 cm
		? x 13,0 x 8,5 cm
		29,0 x 15,0 x 9,5 cm
		30,0 x 13,5 x 9,5 cm

Piirros 8

4. Privetti

Portaiden 25 b yläpäässä oleva huoneeseen 33 ja privettiin johtava pieni porrashuone sekä privetti ks. muistiinpanot: Knut Drake 1956 sekä sama 18-21.2.1967.

Piirros 4

5. Porraskäytävän lounaisseinä

Ks.A.Sinisalo
1954, huone 25

Porraskäytävän yläosa huoneeseen 32 johtavan oven kohdalla luotien 1-3 välillä tasosta +9,0 kattoon asti on rekonstruoitu. Tason

+9,0 alapuolella luotien 1-5 välissä käytävän lounaisseinä on muurattu vaaleista tiilistä vaalealla, hienorakeisella, pieniä kalkkihitusia sisältävällä laastilla. Muuraus on suoritettu hyvin huolellisesti. Luodin 4 kohdalla tasossa 6,85 on seinässä ollut muurin läpi ulottuva neliskulmainen aukko (45 x 40 cm), joka on muurattu umpeen vaaleilla tiilillä valkoista kalkkipitoista laastia käyttäen (17). Luodin 5 kohdalla on seinässä vertikaalinen muuraus-
 raja (6), joka ulottuu kattoon asti. Muuraussauaman ja huoneisiin 24 ja 24 a johtavan oviaukon välissä on muuraus huolimattomampaa. Ovikaarta ei ole limitetty seinään (18). Tason +7,0 kohdalla on seinässä tästä paikasta puretun tulpan jälki (19). Ovikaaren puolivälistä portaiden 25 b alkuun on seinä rekonstruoitua uutta muurausta. Portaiden 25 b yläpuolella oleva seinänosa on muurattu huolellisesti kuten luotien 1-5 välinen seinänosa.

Piirros 4(14) Tiilet: ? x 13,5 x 9,0 cm
 ? x 13,5 x 9,0 cm
 28,0 x ? x 9,5 cm
 28,0 x ? x 9,0 cm
 ? x 14,0 x 9,5 cm
 29,0 x 14,0 x 10,0 cm
 ? x 14,0 x 9,0 cm

Piirros 4(15) Tiilet: 28,5 x ? x 9,0 cm
 ? x 13,0 x 9,5 cm
 ? x 13,0 x 9,0 cm
 29,0 x ? x 8,5 cm
 ? x 13,0 x 10,0 cm
 28,0 x ? x 10,0 cm
 29,0 x ? x 9,5 cm
 27,5 x ? x 9,0 cm
 ? x 13,0 x 9,0 cm
 28,0 x ? x 9,5 cm
 27,5 x 13,5 x 8,5 cm

Piirros 4(6) Tiilet: 29,0 x ? x 9,0 cm
 28,5 x ? x 10,0 cm
 17,0 x ? x 10,0 cm
 28,0 x ? x 9,5 cm

Piirros 5

6. Porraskäytävän koillisseinä

Luotien 10-11 välillä tasosta +8,35 kattoon asti on seinä rekonstruoitua uutta muurausta. Tason +8,35 alapuolella luotien 8-12 välissä käytävän koillisseinä on muurattu vaaleista tiilistä vaalealla, hienorakeisella, pieniä kalkkihitusia sisältävällä laastilla. Muuraus on erittäin huolellista. Luodin 8 kohdalla on seinässä vertikaalinen muuraussauma (20), joka ulottuu kattoon asti. Muuraussauman ja huoneeseen 26 johtavan oven kummallakin puolella olevan rekonstruoidun tiiliseinän välissä on huolimattomasti muurattu muurinosa (21). Portaiden 25 a yläpuolella seinänosa on muurattu huolellisesti. Seinässä on kahteen rautarenkaaseen kiinnitetty ohut käsipuu (22).

Piirros 5(23)

<u>Tiilet:</u>	28,5	x	13,0	x	9,5	cm
	29,0	x	?	x	9,5	cm
	28,5	x	14,0	x	10,0	cm
	28,5	x	?	x	9,0	cm
	27,5	x	?	x	9,0	cm
	28,5	x	13,5	x	9,5	cm
	14,5	x	?	x	10,0	cm
	29,0	x	13,5	x	10,0	cm
	?	x	14,0	x	9,0	cm
	28,0	x	?	x	9,5	cm
	28,5	x	?	x	9,5	cm
	28,0	x	?	x	9,5	cm
	28,0	x	?	x	10,0	cm
	?	x	14,0	x	9,0	cm
	28,5	x	?	x	9,5	cm
	28,5	x	?	x	9,5	cm
	?	x	14,5	x	9,5	cm

Piirros 5(24)

<u>Tiilet:</u>	28,5	x	13,5	x	9,0	cm
	?	x	13,5	x	9,5	cm
	29,0	x	?	x	9,5	cm
	?	x	13,0	x	8,5	cm
	28,0	x	?	x	9,5	cm
	?	x	13,0	x	8,5	cm
	29,0	x	?	x	8,5	cm
	?	x	13,5	x	8,5	cm
	?	x	13,0	x	9,0	cm

29,0 x ? x 9,5 cm
? x 13,5 x 9,5 cm
29,5 x ? x 9,5 cm
29,0 x ? x 9,5 cm

Piirros 1

7. Porraskäytävästä linnan sisäpihalle johtava oviaukko

Oviaukkoa tutkittaessa poistettiin sen luoteisreunasta tason + 5,62 kohdalta sekundäärinen hiililaastipaikka. Paikan alta löytyi saranaraudan seinään muurattu pää; toista saranarautaa ei löydetty.

Oviaukon kaakkoisreunassa tason + 6,30 molemmin puolin oli kolmen tiilen levyinen aukko. Tällä kohdalla on luultavasti ollut erillinen tiilipaikka, joka ei ole ollut limitetty aikaisempaan muuraukseen. Kysymyksessä saattaa olla lukon paikka.

Oviaukon pohja ulottuu tasolle + 5,15. Oviaukon reunoissa olevien tiilien laastista päätellen oviaukon pohja on ollut tasossa + 5,35. Tasossa + 5,15 oviaukon luoteisreunasta löytyi mustaksi rautatiileksi palanut tiili.

